

Dato 05/23/2022

Til Energikommisjonen
energikommisjonen@oed.dep.no

Deres kontakt
Lars Sørgard
Energikommisjonens leder

v/Lars Sørgard

Vår kontakt
Fredrik Norman
Kommunikasjonsdirektør

Innspill: Hvordan sikre at rikelig tilgang på fornybar kraft forblir et konkurransefortrinn for norsk industri

Vi viser til Energikommisjonens mandat om å *kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft og at rikelig tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri.*

Elkem støtter fullt opp om mandatet, og ser det som basert på de gode formuleringene fra Hurdalsplattformen hvor det også vises til at kraft som konkurransefortrinn skal bidra til *verdiskaping og sysselsetting i hele landet.*

Hva er så et konkurransefortrinn? Et **konkurransefortrinn** kan defineres som «*effekten man får ved besittelse og utnyttelse av en ressurs eller en kompetanse som gir en bedrift fordel(er) i konkurranse med andre bedrifter*».

- Norge har allerede i dag noen **konkurranseulempes** som vertsland for industri og næringsliv, blant annet i form av et generelt høyere kostnadsnivå enn mange andre land. SSB har beregnet at norsk kostnadsnivå generelt er ca. 36% høyere enn snittet i Europa. Denne forskjellen er enda større til f.eks. land i Asia.
- For at kraftpolitikken skal gi et **konkurransefortrinn** for norsk industri må den altså *minst* kompensere for ulempene ved høyere kostnader i Norge på andre innsatsfaktorer og avstand til kundene. Derfor må kraftprisene i Norge ikke bare være *lave* men over tid *lavere enn i andre land* for å gi et reelt fortrinn.

Dette betyr at en utvikling hvor Norge blir stadig mer integrert i et kraftmarked som gir *likere* priser per definisjon vil utarme konkurransefortrinn. Forskjellene mellom Sør-Norge og Nord-Norge illustrerer verdien av flaskehalsen.

For Elkem utgjør kraft – litt forenklet sagt – om lag 1/3 av kostnadene våre, 1/3 kjøp av andre råvarer og 1/3 arbeidskraft og annet. Vi jobber knallhardt for å sikre konkurransekraft i global konkurranse gjennom å drive mer effektivt enn våre konkurrenter, være mer innovative og ha høye standarder på bærekraft – og er stolte over hva våre dyktige medarbeidere i Norge får til hver eneste dag. I tillegg har vi sikret oss mot den seneste tidens prissjokk gjennom å inngå langsiktige kraftkontrakter. Men: Også langsiktige kraftkontrakter må fornyes i det markedet som finnes. Økt usikkerhet rundt kraftpriser over tid slår umiddelbart inn i lønnsomhetsberegninger hos selskaper og eiere.

Derfor slo vi tidlig alarm i media om at vi fryktet dyr strøm, allerede etter sommeren 2021, noe vi har gjentatt flere ganger også inn i 2022. Enkelte har svart at utfordringen trolig er midlertidig. Nå ser vi derimot at NVE varsler om en krevende kraftsituasjon også neste vinter og Statnett melder at forsyningssituasjonen kan bli anstrengt i enkelte situasjoner opp mot og gjennom vinteren 2023. Vannmagasinene er tappet til et lavt nivå selv for årstiden.

Vi vil minne om § 1 i vannfallrettighetsloven: *Landets vannkraftressurser tilhører og skal forvaltes til beste for allmennheten.* Vi er derfor glade for at NVE den 20. mai avholdt et møte med kraftselskapene i Sør-Norge for å minne om ansvaret selskapene har for å forvalte vannkraftressursene våre på en samfunnsmessig god måte.

Vi frykter at hvis det ikke snarlig oppnås en vesentlig bedring av situasjonen i Sør-Norge så vil dette kunne få reelle negative konsekvenser for konkrete grønne industrisatsinger som vil vurderes flyttet/utsatt/lagt bort.

Med dette bakteppet har vi 5 konkrete råd til kommisjonen om hva vi mener kan bidra til å sikre at rikelig tilgang på fornybar kraft forblir et konkurransefortrinn for norsk industri også i fremtiden:

1. **Norge må øke den fornybare kraftproduksjonen** og øke hastigheten på å sikre tilgang for å møte økt behov for kraft, inkludert økt energigjenvinning i industrien og oppgradering av vannkraft.
2. **Eksporten av kraft til utlandet må styres og begrenses:** Økt produksjon er ikke nok alene uten flaskehals. Vi oppfordrer til at det politiske mulighetsrommet utredes.
3. **Ingen nye mellomlandsforbindelser må etableres – inkludert hybridkabler, som vil fungere som tradisjonelle eksportkabler for kraft fra fastlandet når vinden til havs ikke blåser.** Det er avgjørende å hindre økt eksport av norsk kraft og ytterligere økt prissmitte fra utlandet.
4. **Elektrifisering av sokkelen bør først bli aktuelt hvis / når ny kraft er på plass** – og da helst fra havvind, ikke med kraft fra fastlandet.
5. **CO₂-kompensasjonen må opprettholdes og norsk kraft må regnes som fullt ut fornybar uten opprinnelsesgarantier** for å opprettholde konkurransekraft mot f.eks. aktører i Asia

Elkem ble grunnlagt i 1904, av blant andre Sam Eyde, basert på nettopp tilgangen på fornybar kraft til konkurransedyktige betingelser. I dag foredler vi om lag 4 TWh i Norge gjennom produksjon av bl.a. silisium, et kritisk materiale for produkter som elbiler, fornybar energi og mobiltelefoner. Gjennom foredlingen skaper vi om lag 6-8 ganger høyere eksportverdi for Norge enn hva en ren eksport av tilsvarende kraftmengde ville gitt. Vi er en del av prosessindustrien i Norge, som omsetter for om lag 200 milliarder kroner og representerer rundt 18% av Norges eksport av fysiske varer (Kilde: *Prosess21*). Vi er også blant de mest bærekraftige i verden i våre bransjer.

Elkem har investert om lag 10 milliarder kroner i Norge i løpet av de seneste ti årene. Vi ser også attraktive investeringsmuligheter for de neste årene, både i eksisterende og ny industri, blant annet i potensiell produksjon av grønne batterimaterialer på Herøya, gjennom selskapet Vianode. Verdikjeden for batterier har et omsetningspotensial i 2030 på rundt NOK 90 mrd per år og i 2050 på rundt NOK 180 mrd per år. (Kilde: *Grønne elektriske verdikjeder*).

Europa satser kraftfullt på å bygge opp egne verdikjeder – noe Norge bør være en del av, men da må rammebetingelsene tilrettelegges. Særlig er metaller kritiske råmaterialer for det grønne skiftet. En ny rapport fra det belgiske universitetet KU Leuven, utarbeidet på oppdrag fra europeisk industri, bekrefter advarslene fra Det internasjonale energibyrådet (IEA) om mulig mangel på metaller som er nødvendige for å lykkes med Europas grønne skifte: Viktige bestanddeler i alt fra fornybar energi til elektriske biler. Mangelen vil kunne bli kritisk uten snarlig tilrettelegging for økt egenproduksjon i Europa og økt gjenvinning. Selv om EU har forpliktet seg til å akselerere energiomstillingen og produsere mange grønne energiteknologier her i Europa, vil vi fortsatt forbli importavhengige for å sikre oss mange av de metallene som trengs – bl.a. fra Russland. Det øker betydningen av forsyningsikkerhet.

Investeringer i eksisterende og ny grønn industri i Norge avhenger av at vi er et attraktivt vertsland for kraftforedlende industri. Det krever at kraft forblir et konkurransefortrinn. Vi anbefaler derfor at energikommisjonen anbefaler konkrete grep som sikrer kraftoverskudd i Norge og bevarer flaskehalsen som begrenser eksporten av norsk kraft til utlandet. Hvis nyttig bidrar vi gjerne i møter med kommisjonen videre.

Ikke minst ser vi frem til at energikommisjonen følger opp de klare prioriteringene i Hurdalsplattformen, med tanke på at tilgang på rikelig ren og rimelig kraft i årtier har vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn, og hvor regjeringen er tydelig på at dette også i fremtiden skal være fortrinnet for norsk industri og bidra til verdiskaping og sysselsetting i hele landet. Takk for muligheten til å gi et innspill, og lykke til med dette viktige arbeidet!

Med beste hilsen,

Fredrik Norman
Direktør for kommunikasjon og myndighetskontakt
Elkem ASA

Vedlegg: Plansjene fra vårt innlegg i det digitale innspillmøtet – 10. mai

Elkem

Innspill til energikommisjonen fra Elkem

Frederik Norman
Direktør for kommunikasjon og myndighetskontakt
10. mai 2022

Fra Hurdalsplattformen:

«Tilgang på rikelig med ren og rimelig kraft har i årtier vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn. Regjeringen vil at dette også i fremtiden skal være fortrinn for norsk industri og bidra til verdiskaping og sysselsetting i hele landet.»

Elkem

Elkem: Norsk hjørnesteinsbedrift siden 1904 – basert på foredling av konkurransedyktig og fornybar norsk kraft

1904 2022

- TANA
- SALTEN
- MARNES
- RAISA
- THAMSHAVN
- BREMANGER
- BILVÆRFOSSE
- KRISTIANSDAND
- OSLO

4TWH NORSK VANN-KRAFT

1 500 DIREKTE ARBEIDSPLASSE I NORGE, 7000 GLOBALT

INNKJØP VARER OG TJENESTER

3X ÅRSVERK HOS LEVERANDØRER

FORSKNING OG UTVIKLING INNEN BATTERIMATERIALER, BIOKARBON M.M.

HJØRNESTEINSBEDRIFT I NORSKE LOKALSAMFUNN: ~10 MRD. INVESTERT SISTE 10 ÅR

6-8X HØYERE EKSPORT-INNTEKTER TIL NORGE FRA INDUSTRIVIRKSOMHET VS. REN KRAFTEKSPORT

Produktene våre er viktige for moderne og bærekraftige samfunn – og kritiske for å lykkes med det grønne skiftet

Konkurransedyktige innsatsfaktorer	Produksjon med høy temperatur/kjemi	Bredt spekter av bruksområder
<ul style="list-style-type: none"> Kvarts Karbon Bio karbon Fornybar kraft 	<ul style="list-style-type: none"> Avanserte silikoner Silisiumprodukter Karbonlesninger 	<ul style="list-style-type: none"> Vindturbiner Solenergi Elbilier Forbruker-elektronikk Infrastruktur Airbags Kjøkkenutstyr Merkeplapper

Elkem

Hvorfor investere i eksisterende og ny grønn industri i Norge? Kun kraft kan kompensere for høye andre kostnader

Kraft utgjør om lag 1/3 av Elkems totale kostnader (andelen ville vært enda høyere uten sikring av kraftpriser)

Lavere kraftkostnad i Norge er avgjørende for å kompensere for høye kostnader her på andre viktige innsatsfaktorer

SSB har beregnet at norsk kostnadsnivå er ca. 36% høyere enn gjennomsnitt i EU / Europa. Differansen større til Asia o.l.

Elkem

Vi varslet tidlig en bekymring for kraftsituasjonen: Økt usikkerhet kan ødelegge for nye investeringer for fremtiden

E24: Elkem slår alarm om dyr strøm: Ber politikerne begrense krafteksporten

E24.no: Elkem-sjefen frykter kraftunderskudd og dyr strøm: – Må ikke elektrifisere sokkelen for fort

E24.no: Ap og Sp er splittet om hybridkabler. Nå får Senterpartiet industri-støtte i betent kraftkonflikt

20. september 2021 | 24. november 2021 | 31. desember 2021 / 3. januar 2022

Kraftforedlende industri er ikke stedbunden og kan i ytterste konsekvens legges ned / flyttes ut / etableres i andre land

Elkem

Her er våre 5 energipolitiske råd til energikommisjonen:

- Norge må øke den fornybare kraftproduksjonen og øke hastigheten på å sikre tilgang for å møte økt behov for kraft, inkludert energigjenvinning og oppgradering av vannkraft
- Eksporten av kraft til utlandet må styres og begrenses: Økt produksjon er ikke nok alene uten flaskehals. Vi oppfordrer til at det politiske mulighetsrommet utredes
- Nye eksportkabler bør stoppes – inkludert hybridkabler – for å hindre økt eksport av norsk kraft og ytterligere økt prissmitte fra utlandet til det norske kraftmarkedet
- Elektrifisering av sokkelen bør først bli aktuelt hvis / når ny kraft er på plass – og da helst fra havvind, ikke fastlandet
- CO₂-kompensasjonen må opprettholdes og norsk kraft må regnes som fullt ut fornybar uten opprinnelsesgarantier for å opprettholde konkurransekraft mot f.eks. aktører i Asia

Elkem

Vi anbefaler bredt perspektiv på samfunns-økonomisk lønnsomhet fra foredling av kraft

- Foredling i Norge kan gi 6-8 ganger høyere eksportinntekter vs. ren eksport av samme kraft
- Industri skaper høyt kompetente arbeidsplasser i lokalsamfunn i distriktene samt i Norge som helhet, samt ringvirkninger hos leverandører og via innkjøp
- Norsk kraftforedlende industri setter standarden for grønn industri på global basis – opp til 50% lavere CO₂-utslipp i Norge vs. konkurrenter i Asia
- Avanserte teknologimiljøer skaper ny grønn industri, sammen med norsk forskning og utvikling
- Økende fokus på behov for kritiske metaller og andre materialer for det grønne skiftet i Europa – og av egne verdikjeder for forsyningsikkerhet

Prosess21 (2021) Hovedrapport + ekspertgruppe-rapporten for Kraft

Grønne elektriske verdikjeder (2020) Prosjekt fra NHO + 15 partnere

Eurometaux og KU Leuven (2022) Metals for Clean Energy: Pathways to solving Europe's raw materials challenge

Elkem